

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण

प्राधिकृत प्रकाशन

शुक्रवार, ऑगस्ट ९, २००३ / भाषण १०, शके १९२५

स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.

भाग चार

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम

अनुक्रमणिका

सन २००३ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक २३.—मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियम, १९५८ यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता अधिनियम

पृष्ठे

२४६-२५२

दिनांक ३१ जुलै २००३ रोजी मा. राज्यपालांनी संमती दिलेला. महाराष्ट्र विधानमंडळाचा पुढील अधिनियम माहितीसाठी याद्वारे प्रसिद्ध करण्यात येत आहे.

प्रतिमा उमरजी,
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र शासन,
शिंदी व न्याय विभाग

सन २००३ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक २३.

(मा. राज्यपालांनी संमती मिळाल्यानंतर "महाराष्ट्र शासन राजपत्रात")

दिनांक ९ ऑगस्ट २००३ रोजी प्रथम प्रसिद्ध केलेला अधिनियम.)

मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियम, १९५८ यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता अधिनियम

१९५८ चा
मुंबई ३
२००३ चा
भाग
आपत्तक ५
२००३ चा
भाग
अध्या ६

ज्याअर्थी, राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिदेशाने घालु नव्हती ;
आणि ज्याअर्थी, यात वापुडे दिलेल्या प्रत्येक अनुकरिता, मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियम, १९५८
यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तातडीने कार्यवाही करणे जीमुळे
आपत्तक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली होती ; आणि म्हणून
त्यांनी दिनांक १३ जून २००३ रोजी मुंबई ग्रामपंचायत (सुधारणा) अध्यादेश, २००३, आणि २ जुलै
२००३ रोजी मुंबई ग्रामपंचायत (दुसरी सुधारणा) अध्यादेश, २००३ प्रख्यापित केले होते ;

अणि असाधरी, उक्त अध्यादेशाचे राज्य विधानमंडळाच्या एकीकृत अधिनियमात समांतर घनने इष्ट आहे, त्याअधी, भारतीय गणराज्याच्या चौथ्याच्या धर्मी, याद्वारे पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :—

राज्य मंडळ
१० भाषण

१. (१) या अधिनियमास मुंबई प्रांतपाल्यात (दुसरी सुधारणा) अधिनियम, २००३ असे म्हाये
(२) (क) या अधिनियमाची कलमे ४ व ६, दिनांक १४ जानेवारी २००३ रोजी अंमलात आली असल्याचे मानण्यात येईल; आणि

(ख) या अधिनियमाची कलमे २, ३ व ५, दिनांक २ जुलै २००३ रोजी अंमलात आली असल्याचे मानण्यात येईल

सम १९९९ का
मुंबई अधिनियम
क्रमांक ३ याच्या
कलमे ३ ची
सुधारणा

२. मुंबई प्रांतपाल्यात अधिनियम, १९५८ (यात वापुडे ज्याचा निर्देश " मुख्य अधिनियम " १९९९ का मुंबई ३ असा करण्यात आला आहे) याच्या कलमे ३ मध्ये,—

(क) खंड (क-३) नंतर पुढील खंड समाविष्ट करण्यात येईल :—

"(क-४) " जमाई स्तर उप-समिती " याचा अर्थ प्रांतपाल्यातील वसतिस्थान (ग्राम, वस्ती, बाडी, तांडा, धरम किंवा कोणत्याही नावाने संबोधण्यात येणारे असे स्वतंत्र वसतिस्थान) किंवा त्याचा भाग याची भौगोलिक, भू-जलसंपत्ती, तंत्रज्ञान, अर्थसंपत्ती, सामाजिक आणि लोकसंख्यासंश्लेष स्थिती विचारात घेऊन एखादा निश्चित वर्ग, वर्ग, वर्ग, कार्य किंवा उपयुक्तता यांच्यावरिता कलमे ४९-क अन्वये घटित करण्यात आलेली उप-समिती, असा आहे; "

(ख) खंड (२४) नंतर पुढील खंड समाविष्ट करण्यात येईल :—

"(२४-क) " ग्रामविकास समिती " याचा अर्थ कलमे ४९ अन्वये घटित करण्यात आलेली समिती असा आहे, जी पंचायतीची समिती असल्याचे मानण्यात येईल; "

३. मुख्य अधिनियमाच्या कलमे ४९ ऐवजी, पुढील कलमे दाखल करण्यात येतील :—

सम १९९९ का
मुंबई अधिनियम
क्रमांक ३ याच्या
कलमे ४९ ची
सुधारणा

प्रांतपाल्या
समित्या

" ४९. (१) सामान्य, पंचायतीची विचारविनिमय कलमे, पंचायतीचे सदस्य, प्रांतपाल्यात होऊन काम करणाऱ्या समुदायाचे प्रतिनिधी, पंचायती, जिल्हा परिषद, राज्य शासन आणि मातदार यांचे प्रांत स्तरावरील कार्यकर्ते, यांच्याकडून, कोणत्याही नावाने संबोधण्यात येतील असा एक किंवा अधिक ग्रामविकास समित्या घटित करील.

(२) अशा समितीची मुदत पंचायतीच्या मुदतीएवढी असेल.

(३) अशा समित्या, अनुसूची एक मध्ये नमूद केलेले विषय व कार्य यांच्यात पंचायतीची विचार विनिमय कलमे, प्रांतपाल्याकडून प्रांतपाल्यात येतील किंवा नेमून घेण्यात येतील अशा अधिकारांचा वापर करतील, आणि पंचायतीची अशी कार्ये व कामे, पार पाडतील आणि प्रांतपाल्या, जिल्हा परिषद, शासन किंवा इतर कोणत्याही सक्षम प्रधिकारक यांच्याकडून पंचायतीकडे, देखरेखी सोबतपात येतील अशी पंचायतीची संबंधित किंवा तिच्याशी कलमे असलेली इतर कामे व कार्ये पार पाडतील. कामांमेली, पंचायतीचे कार्यसंचालन परीक्षण आणि नियंत्रण यांचे अटीन राहून, अशा समित्यांच्या कार्यपद्धतीचे नियमन करत येईल.

(४) ग्रामविकास समितीतील सदस्यांची एकूण संख्या, यादीचा कमी नसेल आणि घोषितपणे जास्त नसेल.

परंतु—

(क) तिच्या सदस्यांची एक-तृतीयांशेक कमी नसेल इतके सदस्य पंचायतीच्या सदस्यांमधील असतील.

(ख) तिथ्या सदस्यांपैकी एक-द्वितीयांशपेक्षा कमी नसतील इतके सदस्य महिला असतील, आणि

(ग) त्या वाढणीत सामान्यकडून निनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा सध्यातील सदस्य, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विभूक्त जाती व भटक्या जमाती (यात यापुढे पंचायत उल्लेख "दुर्बल वर्ग" असा करण्यात आला आहे) यातील असतील :

परंतु जाणवती असे की, जेव्हा ग्रामविकास समिती ही केवळ महिलांच्या किंवा दुर्बल वर्गाच्या हितवासाठी कामकाजाचे एखादे कृत्रिम कार्यरत, योजना किंवा उपयुक्तता याच्या प्रयोजनासाठी घटित करण्यात आली असेल तेव्हा अशा समितीमधील महिला सदस्यांचे किंवा यथास्थिति, दुर्बल वर्ग सदस्यांचे सध्याच्या हे समिती सदस्यांच्या एकूण संख्येच्या तीन-चतुर्थांशपेक्षा कमी असणार नाही :

(घ) ग्रामसभा, ग्रामविकास समितीमध्ये, ग्राम महिला मंडळ किंवा या प्रयोजनासाठी विशेषरित्या स्थापनित आलेली महिला मतदारकी ग्रामसभा यांच्याकडून शिफारस करण्यात येईल अशा महिला सदस्यांचे सामान्यपणे नामनिर्देशन करील, दुर्बल वर्ग असले तर ते सामान्यपणेच नमूद करून मुगाय ग्रामसभेत अशी कोणतीही शिफारस नकारता येईल :

(ङ) ग्रामसभेत, तिथ्या क्षेत्रावर्तिन्यानुसार, महिला मंडळ, युव वयस (युवक राय) इत्यादी सारख्या क्षेत्रावर्ती ग्रामसभेतिल संस्थांच्या सदस्यांना पराधीन्य देता येईल :

(च) ग्रामसभेत, शिक्षक, लक्षादी, अंगणवाडी सेविका, गावातील पाणीपाने, ग्रामीण आरोग्य सेवक, यासारखे ग्रामीण भागात काम करणारे हातमाचे, निम-शाल्याचे, जिस्त्या परिवर्तने ग्रामसभावरील कोणतेही अधिकारी किंवा कर्मचारी यांपासून, कोणत्याही काहीपर किंवा ग्रामीण सहाय्य करण्याच्या किंवा सत्ता देण्याच्या प्रयोजनासाठी ग्रामविकास समितीच्या संकेत किंवा सामान्य हजर राहण्यासाठी विशेष आमंत्रित म्हणून पोहोचता येईल, असा आमंत्रित कोलेल्या अधिकार्याला कामकाजाच्या भाग घेता येईल, परंतु त्याला मतदानाचा अधिकार असणार नाही

(५) पोट-कलम (१) अन्वये घटित कोलेली ग्रामविकास समिती ही पंचायतीची समिती असल्याचे मानण्यात येईल आणि ती, पंचायतीच्या सर्वकष पर्यवेक्षणवाली व निवेदनवाली असोत, पंचायतीची प्रहाराकीय यंत्रणा जशी पंचायतीला साहाय्य करत तरीच ती अशा समितीला सहाय्य करील.

(६) ग्रामविकास समितीच्या लेखांचे वार्षिक विवरण व कामकाज, दैनंदिन सोयीसाठी स्वातंत्र्यपणे ठेवण्यात येईल व जतन करण्यात येईल, मात्र पंचायत अभिलेखाचा, लेखाचा व कामकाजाचा तो अधिकृत्य भाग असोत, आणि पंचायतीमार्फत, पंचायतीच्या वार्षिक अर्थलक्षाचा मान्यता देण्याच्या आणि वार्षिक लेखांना मजुरी देण्याच्या प्रयोजनासाठी विशेषरित्या स्थापनित आलेल्या ग्रामसभेच्या शोभेमध्ये, ते सादर करण्यात येईल.

(७) ग्रामविकास समितीचे अधिकार, कर्तव्ये आणि कार्ये काढून घेण्याच्या आणि ग्रामसभावरील, त्याची कार्ये परत घेऊ देण्याच्या प्रयोजनासाठी खात कोलेविलेल्या बैठकीमध्ये उपस्थित असलेल्या आणि मतदान करणाऱ्या सदस्यांच्या दोन-तृतीयांशपेक्षा कमी नाही इतक्या बहुमताने, असाधारण परिस्थितीमध्ये, अशी परिस्थिती नमूद करून आणि तिच्या मान्यता घेऊन ग्रामसभेद्वारे लगे कोलेले असल्याचेतील, सामान्यतः पंचायत, ग्रामसभेकडून ग्रामविकास समितीकडे सोपविण्यात आलेल्या अधिकारता वापर करणार नाही आणि तिची कर्तव्ये आणि कार्ये चार पाहणार नाही

(८) (क) ग्रामविकास समितीचे एकदा नियुक्त केलेले सदस्य पुढील काही प्रसंगाने, फोट-कलम (२) मध्ये उल्लेख केलेला त्यांचा कदाचही समाप्त होण्यापूर्वी पदावकाल सूर करण्यात येणार नाही किंवा परत बोलावले जाणार नाहीत —

(एक) त्या प्रसंगानेसाठी मध्येविलेलेला कोलॉकिलेला बैठकीकडे ग्रामसभेने त्या स्थळ निर्णय समत केला असल्याखेरीज, किंवा

(दोन) अशा सदस्याला, कलम १४ मध्ये, पंचायत सदस्यांसाठी विनिर्दिष्ट केलेल्यापैकी कोणतीही निरहता लागू असल्याखेरीज ;

(ख) ग्रामविकास समितीच्या सदस्याचा मृत्यू, त्याचा राजीनामा, त्याला पदावकाल कळवून टाकणे किंवा परत बोलावणे किंवा अन्य प्रकारची सदस्याची निरहता यामुळे रिक्त झालेले कोणतेही पद फोट-कलम (१), (२) आणि (४) या अन्वये उल्लेख केलेल्याप्रमाणे भरण्यात येईल.

(९) नवीन पंचायत घटित झाल्यावर, नवीन पंचायत घटित झाल्यापासून वर्षेकाडीस दिवसांच्या आत ग्रामविकास समिती पुनर्घटित करण्यात येईल.

परंतु, आधीच्या समितीच्या सदस्यांना, ही अन्यथा पात्र असतील तर, नवीन समितीला पुनर्निवृत्तीसाठी कोणतीही आडकाठी करण्यात येणार नाही.

सामांकी
स्तर उप-
समिती

४९-क (१) कलम ४९ च्या फोट-कलम (१) अन्वये घटित करण्यात आलेल्या ग्रामविकास समितीला, पंचायतीची विचारविनिमय कसून आणि ग्रामसभेच्या पूर्वानुमतेने आणि हृष्ट आदराने, पंचायत क्षेत्रातील कालाची भौगोलिक, भू-जलसास्त्रीय, तंत्रशास्त्रविषयक, आर्थिक, सामाजिक व लोकसंख्याविषयक स्थिती विचारत घेऊन, केवळ त्या वस्तीसाठीच असलेल्या विद्यमान किंवा प्रस्तावित कृती कार्यक्रम, योजना अथवा उपयोजित यांच्या लागणी मतादातक्या निवडणुकीकरिता म्हणून घेण्यात येण्याच्या बैठकीकडे ज्यात प्रत्येक सामांकी कुटुंबाला एक-मात्र असेल-एक सामांकी स्तर उप-समिती घटित करता येईल.

(२) अशा स्मितीची मुदत पंचायतीच्या मुदतीएवढी असेल.

(३) ग्रामविकास समितीला, ग्रामसभांसाठीच्या नात्याने, विनिर्दिष्ट कृती कार्यक्रम, योजना किंवा उपयोजितक्या संबंधातील तिचे अधिकार, प्राधिकार, कार्ये आणि कर्तव्ये सामांकी स्तर उप-समितीकडे सोपवता येतील.

(४) सामांकी स्तर उप-समितीतील सदस्यांची एकूण संख्या बाराहून अधिक असणार नाही परंतु —

(क) सामांकी स्तर उप-समिती ज्यासाठी घटित केली असेल अशा योजनेचे, कृती कार्यक्रमाचे किंवा उपयोजितेचे जे सामांकी आहेत असे पंचायत सदस्य हे अशा सामांकी स्तर उप-समितीचे सदस्य असतील ;

(ख) समितीच्या सदस्यांपैकी एक स्त्रीयांशापेक्षा कमी नसतील इतके सदस्य महिला असतील ; आणि

(ग) पंचायतीत यासनाकडून विनिर्दिष्ट करण्यात येईल तेवढ्या प्रमाणात उच्च समितीवरील पदे सुरू ठेवण्यात येतील व ती दुर्बल घटकातील सदस्यांमार्फत भरण्यात येतील.

(५) सामांकी स्तर उप-समिती, ती ज्यासाठी घटित करण्यात आली असेल असे कृती कार्यक्रम, योजना किंवा उपयोजित यांच्या संबंधातील अभियंत्रण वापर करील आणि त्याच्याशी संबंधित कर्तव्ये आणि कार्ये चार पाडील आणि ती संबंधित ग्रामविकास समितीचे सर्वकथ अधीन निवडण आणि मार्गदर्शन घेता असेल.

(६) (क) एकदा निमुक्त कोलेल्या लाभार्थी रुग्ण उप-समितीच्या सदस्यांना पुढील बाबी वनाळता. पोट-कलम (२) मध्ये तरतूद कोलेल्या त्यांच्या पदावधी समाप्त होण्यापूर्वी, पदावकाश घेऊन करण्यात येणार नाही किंवा परत कोलवले जाणार नाहीत —

(एक) त्या प्रयोजनासाठी घोषितरित्या कोलविलेल्या बैठकीमध्ये ग्रामसभेने किंवा व्याख्येने, पूर्वी कार्यकाळ, कोलेल्या किंवा उपस्थिता यांचे लाभार्थी मतदार यांनी त्या स्पष्ट निर्णय संमते कोला असल्याखेरीज, किंवा

(दोन) अशा सदस्यांचा कलम १६ मध्ये घातला सदस्यासाठी विनिर्दिष्ट कोलेल्यासाठी कोणतीही निरहता लागू असल्याखेरीज.

(ख) लाभार्थी रुग्ण उप-समितीच्या सदस्याचा मृत्यू त्याचा राजीनामा, त्याला पदावकाश आहूत टाकणे या परत कोलवले किंवा अन्य प्रकारची सदस्याची निरहता यामुळे रिक्त झालेले कोणत्याही बंद, पोट-कलम (१), (२) आणि (४) यांच्यातील तरतूद करण्यात आल्याप्रमाणे भरण्यात येईल.

(७) नवीन पदावकाश घटित झाल्यावर, नवीन पदावकाश घटित झाल्यापासून पंधरावर्षात दिवसांच्या आत, लाभार्थी सार उप-समिती पुनर्घटित करण्यात येईल.

परंतु, उच्चोच्च समितीच्या सदस्यांचा अन्वयात ते पात्र असतील तर, नवीन समितीवर पुनर्निर्णयसाठी कोणतीही आडकाठी करण्यात येणार नाही.

४. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १६० मधील पोट-कलम (१) मध्ये खंड (क) नंतर, पुढील परतुक्त जागा दाखल करण्यात येईल —

सन १९५९ चा मुबई अधिनियम क्रमांक ३ याच्या कलम १६० ची सुधारणा

" परंतु, जिणे याच्या हद्दीमध्ये स्थापित असलेले कोणत्याही स्थानिक क्षेत्र, अशा याच्या स्थानिक क्षेत्रातून वगळलेले असलेले आणि अशा विद्यमान याच्या लोकसंख्येच्या दहा टक्क्यांहून अधिक लोकसंख्या कोणत्याही प्रकारे कमीत न होत किंवा नव्याने घोषित कोलेल्या याच्यामध्ये स्थलांतरित न होता ते केवळ प्रकल्पस्थित जाग्यीच्या पुनर्वसनसाठीचे वेगळे गाव असल्याचे घोषित केले असले तर, अशा प्रकारच्या, या खंडाच्या किंवा त्याच्या अंगाला असलेल्या इतर कोणत्याही कायद्यामध्ये काहीही आतर्भूत असले तरी, अशाप्रकारे स्थानिक क्षेत्र वगळणे आणि त्याच्या परिणामी विद्यमान याच्या हद्दीत होणारा बदल हा कलम ४ चे पोट-कलम (२) आणि कलम १६० चे पोट-कलम (१) यांच्या अधिष्ठित असल्याप्रमाणे अशा याच्या हद्दीतील बदल असल्याचे मानण्यात येणार नाही आणि या खंडात तरतूद कोलेल्याप्रमाणे अशा विद्यमान बाधित याची विद्यमान पंचायत विस्तारित झाल्याचे मानण्यात येणार नाही आणि पंचायतीचे सर्व सदस्य, त्याच्या मुदतीच्या उर्वरित काळाकडील अशा पंचायतीचे सदस्य असणे सुरू राहील, "

५. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १६६ च्या पोट-कलम (२) च्या खंड (दहा-क) नंतर पुढील खंड समाविष्ट करण्यात येईल —

सन १९५९ चा मुबई अधिनियम क्रमांक ३ याच्या कलम १६६ ची सुधारणा

" (दहा-ख) कलम ४९ व ४९-क यांच्यामध्ये ज्यासाठी नियम करणे आवश्यक असेल अशा कोणत्याही बाबींसाठी किंवा सर्वसाधारणपणे उच्च कलमांची प्रयोजने यात पाडण्यासाठी. "

२००३
चा १९६
२२

६. (१) मुख्य अधिनियमाच्या कलम ४ अन्वये काढण्यात आलेली कोणत्याही अधिसूचना, यापूर्वी किंवा मुबई शासनकायदा (दुसरी सुधारणा) अधिनियम, २००३ चा कलम ४ हा अंगाला आल्याच्या दिनांकात किंवा त्यानंतर, मुख्य अधिनियमासाठी काढण्यात आलेला कोणत्याही आदेश.

निर्देश किंवा सूचना, कधीही काढण्यात आलेली नव्हती असे मानण्यात येईल आणि अशी अधिसूचना, आदेश, निर्देश किंवा सधर्मावृत्ति, सूचना काढल्याच्या परिस्थिती, ज्याच्या सीमामध्ये फेरफार करण्यात आले आहेत अशी विद्यमान कायदापेक्षा विस्तारित होणार नाही किंवा तिचे कधीही विस्तारणे झाले नव्हते असे मानण्यात येईल, आणि अशा पंचायतीच्या कोमत्याही सदस्याने, त्याचे पद कधीही सोडले नव्हते असे मानण्यात येईल आणि त्यानुसार, अशा पंचायतीचे सर्व सदस्य, त्यांची मुदत पूर्ण होईपर्यंत सदस्य म्हणून पदावर राहतील आणि ते सदस्य पदावर होते असे मानण्यात येईल.

(२) अशा विद्यमान पंचायतीच्या सीमामध्ये फेरफार करणारी, मुख्य अधिनियमाच्या कलम ४ मधील अधिसूचना, मुबई पामपंचायत (दुसरी सुधारणा) अधिनियम, २००३ या कलम ४ हा अंमलात याच्या दिनांकाला किंवा त्यापूर्वी, आधीच काढण्यात आलेली होती, एवढ्याच वेळात कारभारक्रम, कोमत्याही दफा, अर्ज किंवा कोमत्याही कायदेशीर कार्यकारी, कोमत्याही न्यायालयात किंवा कोमत्याही अधिकारी किंवा प्रत्येकीरी यांच्यासमोर दाखल करता येणार नाही किंवा चालवता येणार नाही.

२००३ चा
मस. २१.

अदखणी दूर
करण्याचा
अधिसूचना

७. (१) या अधिनियमाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या मुख्य अधिनियमाच्या तरातुदी अंमलात आणल्या किंवा त्यामध्ये अंतर्भूत असलेल्या कोमत्याही मोठ्यामुठे कोमत्याही अदखण उद्भवल्यास, राज्य शासनाला, प्रसंग उद्भवेल त्याप्रमाणे अदखण दूर करण्याच्या प्रयत्नासाठी, त्यास आग्रहण किंवा इष्ट वाटेल अशी, या अधिनियमाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या मुख्य अधिनियमाच्या तरातुदीची विस्तृत नसेल अशी कोमत्याही वृत्ती आदेशाद्वारे, करता येईल.

परंतु, या अधिनियमाच्या प्रारंभाच्या तारखेसून दोन वर्षांचा काळामधी समाप्त झाल्यानंतर कोमत्याही असा आदेश काढण्यात येणार नाही.

(२) धोत-कलम (१) द्वारे काढण्यात आलेला प्रत्येक आदेश, तो काढण्यात आल्यानंतर, राज्य शासनाच्या लवकर, राज्य विधानमंडलाच्या प्रत्येक सभागृहापुढे ठेवण्यात येईल.

२००३ चा
महा
अध्या ५
२००३ चा
महा
अध्या ७

८ (१) मुंबई ग्रामपंचायत (सुधारणा) अध्यादेश, २००३ हे मुंबई ग्रामपंचायत (सुधारणा) अध्यादेश, २००३ हे माद्वारे निरसन करण्यात येत आहेत.

२००३ चे
महाराष्ट्र
अध्यादेश
क्रमांक ५ व
महाराष्ट्र
अध्यादेश क्रमांक
७ चे निरसन व
समाप्ती

(२) असाधारण निरसन झाले असले तरीही, उक्त अध्यादेशाद्वारे सुधारणा केल्याप्रमाणे, मुख्य अधिनियमान्वये करण्यात आलेली कोणतीही कृती किंवा कार्यवाही ही (कठिणपणात आलेली कोणतीही अधिसूचना, आदेश, निर्देश किंवा सूचना मासिक) या अधिनियमाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या मुख्य अधिनियमाच्या तरतुदीन्वये केलेली कृती किंवा कार्यवाही असल्याचे मानण्यात येईल.